

Kartą atėjo Pavelas ir paklausė, ar galėtų paprašyti paslaugos? Žinoma, Pavelai! Pavelas neskubėjo tęsti. Įsispitrijo man į akis ir mėgino kažką išskaityti. Man reikia tikros paslaugos, – nuolankiai, bet užtikrintai pakartojo. Tiesą sakant, išsigandau, bet, regis, to neparodžiau. Taip, Pavelai. Jis vis tiek tylėjo. Po to prabilo: *kaip žinai, esu ostarbaiteris, bet neminėčiau, kad ostarbaiteriu, galima sakyti, tapau savo noru, mane buvo apėmusi tokia neviltis, kad atrodo, jog važiuoti dirbti naciams, kad ir vergo sąlygomis, yra geresnė išeitis, nei likti ten, kur gyvenau, man atrodo, kad karas amžinai nesitęs, o ištrūkti iš gamyklos ar fabriko bus lengviau nei iš to pragaro, kuris dėjosi mano šalyje, pragaras, kuris tikrai nesibaigs su karu, taip atsidūriau Brandenburge, „Opel“ gamykloje, taip, dirbome kaip vergai, naciai mūsų nelaiškė žmonėmis, bet net kai Brandenburgą pasiekė sąjungininkai ir mus išleido į laisvę, nesvajojau grįžti namo, nepasijutau staiga esąs laisvas, viena grėsmė tiesiog pakeitė kitą, tiesą sakant, apskritai mažai ką jutau, tikrai nieko panašaus į džiaugsmą ar laimę, prisijungiau prie grupės vyrų iš tos pačios gamyklos, mes, suformavę lyg ir kokią gaują, klaidžiojome po apylinkes, plėšėme ūkininkus, girtavome, pasitaikė prievartos prieš moteris ir merginas, nors aš prie to neprisidėjau, bet vyrų nestabdžiau, nesmerčiau, man buvo nusispjauti, jie padėjo man išverti, išjudino manyje gyvybės instinktus, prikėlė apmirusį norą gyventi, taip basčiausi su jais gerus kelis mėnesius, kol mus pradėjo medžioti kaip nusikaltėlių gaują, tada nusprendėme išsiskirstyti ir sprukome kas sau, bet šioje šalyje, kaip ir savo tėvynėje, kol būsiu ukrainietis ostarbaiteris, nebūsiu saugus, ką ten, būsiu ieškomas nusikal-*

tėlis, todėl man reikia naujos tapatybės, todėl man reikia tapti lietuviu, ar tu galėtum karinei anglų administracijai paliudyti, kad aš esu gimęs ir augęs Lietuvoje, kad mes buvome kaimynai. Ir toliau žiūrėjo man į akis. Geras vyras buvo Pavelas, bet juk jis buvo ukrainietis, kaip aš galėjau imti ir paskelbti jį lietuviu? Ką būtų pasakę mano tautiečiai? Ar aš galėjau rizikuoti tokiu akibrokštu atkreipti į save dėmesį? Ar mūsų šeimai neužteko bėdų su užsieniečiais? Ar anglai tokie kvaili, kad patikėtų mano pasakomis? Ar nebūtų pradėję domėtis manimi? Ne, Pavelai, aš negalėjau tavęs įsivaizduoti lietuviu.

16.

Kur, po galais, Ieva? Steponą purtė, einant rodėsi, kad žemė lengvai banguoja. Siuivykloje jos nerado – moterys keistai žvalgėsi, bet kratė galvas ir tikino nežinančios. Susirado Angelę ir Mildą. Jos nustatė rimtas, užjaučiančias veido išraiškas ir patikino: nežinome. Bet kai Steponas apsigrėžęs nuėjo, dar spėjo išgirsti, kad tos dvi mergos prunkštelėjo. Steponui vos nesulinko keliai. Tai Dievo bausmė, Dievo prakeiksmas – visa tai, kas nutiko jo šeimai. Vos tik anos prunkštelėjo, jis suprato, kur reikia eiti. Kai jau atrodė, kad viskas baigta, kad atėjo atokvėpio valandėlė, kad sunkiai, sumokėję milžinišką kainą, bet pagaliau išsikapstė, juos užgriuvo naujos nelaimės. Negandos, kurių jis negalėjo paaiškinti, lyg kokie prisisegę prakeiksmo šešėliai būtų slinkę paskui jo šeimą. Argi jis nebuvo doras katalikas? Argi po žmonos mirties neišaugino vienas dviejų vaikų? Argi neapsaugojo jų per karą? Ar gali tai būti Dievo pirštas, milžiniškas storas nykštys, traiškantis jų

likimus? Steponas įsmuko į ketvirtą baraką. Dienos metu jis kūpsojo tuščias kaip visi kiti. Skubriai kirto pagrindiniu praejimu, pasuko į kairę, dar nukulniavo penkiolika žingsnių ir sustojo. Ieva buvo čia. Ji šnabždėjo. Bet tai buvo Ieva. Steponas nuplėšė širmą ir kvadratiniam, ankštame kaip būda kambarėlyje išvydo Ievą. Ieva prasegta suknele sėdėjo apsižergusi Fatmirą. Jos pirštai sukibę jo juoduose plaukuose, Fatmiro lūpos siekė Ievos kaklo. *Ieva*, – Ieva stryktelėjo kaip lėlė, patempta virvute už apykaklės, – *Ievut, Tadas negyvas*.

17.

Aš troškau jo mirties, bet mirtis čia buvo beprasmiška. Mirtis čia buvo tik trupiniai nuo stalo. Išėdos ant grindų po didžiosios puotos. O puotavę svečiai jau buvo išsiskirstę. Kokia prasmė geisti kieno nors mirties, jei labiau nei dabar nėra vienas negalime numirti? Kai buvau pagaliau pasirengęs nužudyti, kai manyje tarsi kokone ilgai tūnojusi mirties troškimo lerva išsirito ir pasiruošė skristi, viskas staiga nutrūko. Juk jis buvo miręs, ir aš buvau miręs. Pradėjau galvoti apie savo artimus žmones, apie visus aplink gyvenančius lietuvius, apie visas po stovyklą plavinėjančias žmogystas – ir neradau nė vieno gyvo. Tad kam mane kviečia išsiperėjęs mirties drugys? Laidiau rankoje iš po kampinės lovos ištrauktą kirvį, bet mačiau tik medį ir metalą – jokio žudymo įnagio. Medis ir metalas per daug savaičių, mėnesių vaizduotėje susiliejo į vientisą žudymo įnagį, ir štai dabar, per niekingą mirksnį, viskas paio, sudužo ir išsilakstė į druzgus, medis ir metalas vėl gyveno savo gyvenimą – be žmogaus ir žmogui nepasiekiamą.

Paukščių miegas

*Kai atslenka tamsa ir mintys virsta sapnais,
per žuvėdrų kolonijas nusirita miego bangos.
Tai ne poezija, o atradimas, padarytas moklininko.*

DELFI.LT

Taip būdavo visuomet. Kas Sovietų Sąjungoje pasklisdavo kaip anekdotas, Vakarai priimdavo kaip tikrovę, kaip vienintelį tikrovės vertą faktą. Reiškinyms buvo abipusis. Sovietiniai žmonės visus vakariečius laikydavo kvailais turčiais ir nesistebėdavo, kad puspročiai už geležinės uždangos visus anekdotus dėsto rimta veido išraiška. Vakariečiai, žinoma, nebuvo buki. Priešingai – jie bet kokiam iš sovietinio lagerio atsklindančiam absurdui mėgindavo rasti racionalų paaiškinimą, racionalizuoti ūbiškąjį pasaulį. Tad ir anekdotai, kad ir apie kokį idiotizmą jie kalbėtų, tapdavo ne užstalės juoku, o logikos uždaviniu. Akivaizdu, kad nei vienai, nei kitai pusei tai, ką mes galėtume pavadinti tiesa, visiškai nerūpėjo. Taip nutiko ir su anekdotu apie sovietinį seksą. Kai viena moteris įsikarščiaavusi leptelėjo, kad Sovietų Sąjungoje sekso nėra, niekas nenorėjo girdėti, kad sakinyms dar nesibaigė, – abi pusės paniro į savo stichijas. Nors savaime aišku, kad tokia išvada prasilenkė su sveiku protu, mano karta atsitiktinai tapo taja, kuri lyg ir patvirtino šios išvados teisingumą: kai mūsų šalis atgavo nepriklausomybę, man buvo penkiolika, o kai galutinai žlugo Sovietų Sąjunga, buvau atšventęs septynioliktą gimtadienį, ir mane vis dar slėgė

skaistybė. Štai toks laimingas istorinis sutapimas: seksas į mano gyvenimą atėjo po imperijos griūties.

Po koncerto grįžome paryčiais – prabudau apie pusiaudienį. Moteris saldžiai sirpė. Už sienos girdėjosi bruzdesys: Kristina su Mantu muistėsi lovoje ir kikenė. Kas prieš gerus dešimt metų atrodė neįsivaizduojama, dabar tapo įprasta: mano moteris nuomojosi butą bendrai su vyru. Bet jie – ne pora. Jeigu būtume tikslūs: jie buvo nepavykusi pora, ir ši nesėkmė abiem pusėms atrodė tokia neskausminga, kad ekonominis taupumas ją netrukus užgožė. Drybsau atrėmęs pakaušį į medinę lovos atkalnę ir klausausi intymių žiugždėjimų. Metalinis lovos tinklas anapus sienos cypteli, prasiveria gretimo kambario durys ir koridoriumi nuplaukia lengvi žingsniai: Kristina nutipena į vonios kambarį. Regis, ji skuba. Kaip visada, neužsimetė jokio viršutinio rūbo, mūvi tik kelnaites. Nesunku tai nuspėti: skuba apsimestiniai. Skuba, žinodama apie kiekvienas ausis, kurios įdėmiai seka jos žingsnius. Mano lytis skaudžiai pritvinksta kraujo. Ne pirmą kartą pastebėjau jos norą jaustis stebima – ne akimis, jokiū būdu ne akimis, o vaizduote, kuriai padeda juslės – garsai, kvapai, prisiminimai. Ji atsuka vandens čiaupą. Stovi prieš veidrodį, rankomis į viršų sukėlusį garbanotus kovarnio juodumo plaukus. Matau jos smulkius pečius, trapią nugarą su ryškia vaga tarp menčių, laibą, gal net per daug laibą liemenį, plonos melsvos medžiagos pridengiamus klubus, visuomet – be išimčių visuomet – spraudžiamus į aptemptas kelnes. Tai yra kuo tikriausias skausmas, kurį reikia numalšinti. Moteris šalia sekliai kvėpuoja. Sukišu rankas po užklotu. Matau jos atspindį veidrodyje: kelios garbanos užkritisios ant kaktos, – ir šią apsimestinės vienatvės akimirką ji kaip tik mer-

gaitiškai mėgaujasi jų laisvumu, – akys blausios, visada tarsį lengvai plaukiančios, lūpos plonos, neišraiškingos, – ji norėtų, kaip ji norėtų jas bent truputį papūsti, – smakras smailas, bet ne grėsmingas, kažkaip nuolankiai pereinantis į graakščią kaklo liniją ir toliau, žinoma, į krūtis, kurios nerodo jokio nuolankumo, jos tokios išdidžios ir reiklios, kone rūsčios, kad stovėdamas prieš Kristiną visada jaučiuosi kaltas, lyg savo rankomis būčiau įkalinęs tas dvi voveraites ankštuose narveliuose. Nuo pirmo prisilietimo prie lyties nudilgo – krūpteliu, bet rankos neatleidžiu. Kiek įmanydamas švelniau judinu ranką, kad nepabudinčiau miegančios moters, tačiau lėtais judesiais nuslopinti skausmo negaliu, ir netrukus, lyg aptemus sąmonei, susivaldyti darosi vis sunkiau, kol galiausiai bet koks atsargumas ir gėda išeina iš manęs su prakaito lašais ant kūno. Prarandu kontrolę ir ima rodytis, kad moteris šalia pabudo: ji staiga atmerkia vieną akį ir vėl užmerkia. Veidrodis nukirpo Kristinos kūną ties liemeniu, vos aukščiau bambos duobutės, bet galėjau prisiekti, kad jos duobutėje nėra mazgelio, jo tiesiog negalėjo būti, gal nebuvo ir pačios duobutės, nes Kristina negalėjo būti virkštele susaistyta su jokia kita gyva būtybe, net jei ta kita būtybė būtų jos motina, ji niekada nebuvo ir nebus prisirišusi prie šio pasaulio, ji gyvena labiau kaip veidrodžio atspindys nei kaip figūra prieš jį, labiau kaip pažadas, nei jo išsipildymas, labiau kaip pramanyta skaistykla, nei realiai egzistuojantis rojus ar pragaras, ir į šitą negailestingą pramaną troškau nugrimzti. Vaduojuosi iš skausmo. Akis atsimerkia, užsimerkia. Vandens čiurkšlė teka netrikdoma – kad ir ką šiuo metu veiktų, ji tikrai nesiprausia, ir tai greičiausiai yra signalas ausims, kurios – ji žino – jos toliau klausosi. Kristina-atspindys, Kristina-veidrodyje, Kristina-tikroji saldžia

veido išraiška stebi save, save-materialų-kūną, savo atstovę šioje apgailėtinoje tikrovėje: ten, kur gyvena Kristina, nėra ir niekada nebuvo sienų, ji mato kiaurai mūsų sienas, todėl lengvai apspangusiomis akimis gali stebėti, kaip už jos nugaros, nesulaikęs iš vidaus sukilusio malonumo gūσιο, atsikrenkščiu lyg užspringęs ir nesusivaldęs pakelium galvą nuo pagalvės. Akis atsimerkia. Užsimerkia. Sirpianti moteris šypneli.

Kad seksas Sovietų Sąjungoje egzistuoja, sužinojau gerokai prieš imperijos griūtį. Ko gero, neturėjau nė vienuolikos, taigi, tais laikais, kai *perestroika* buvo prasidėjusi tik Maskvoje, ir mūsų susigūžusioje šalyje apie ją niekas nekalbėjo. Būdamas mažametis vaikigalis, nežinia ko eilinį kartą išsigandęs, klaidžiojau po erdvų aukštam nomenklatūros aparatčikui, t. y. mano tėvui, skirtą keturių kambarių butą, ieškodamas motinos. Apėjęs tradicines vietas – virtuvę, svetainę, vaikų kambarį, netgi miegamąjį, – niekur jos neradau. Buvo likusi vienintelė galimybė – šiaip jau retai peržengiamas *tėvo kambarys*. Durys į jį buvo užvertos, bet nuo mažų dienų buvau pratęs, kad mūsų namuose šeimos nariai, kai tik galėdavo, atsitverdavo nuo kitų durimis. Keturių kambarių butas buvo ideali erdvė šiam įpročiui formuotis. Tai jokiū būdu neišmokė nė vieno šeimos nario atsižvelgti į uždarytas duris, suprasti jas kaip kito šeimos nario tau išsakomą poreikį, tarkime, *gerbk mano privatumą* ar panašiai – durys tebuvo durys, kurias reikėjo atidaryti prieš patenkant į kambarį. Mūsų kiekvieno atskirai formuojamo įpročio kolektyvinis negerbimas, ko gero, labiausiai ir leido tam įpročiui plėstis ir tvirtėti. *Tėvo kambario* durys buvo uždarytos. Nieko negalvodamas jas pravėriau ir ant *tėvo*

lovos pamačiau į patalų urvą kaip plėšrų žvėrį sulindusį patį tėvą, baigiantį doroti šios dienos grobį, iš kurio buvo likusi į šoną pakreipta galva, ir ta galva priklausė mano motinai. Keturi kambariai ir uždarytos durys, kurios gali bet kurią akimirką atsiverti. Panašu, kad visi mes namuose jautėmės vieniši ir nesaugūs.

Plaukas atitrūko ir nusklendė žemyn. Spigino kaitri saulė. Jos peiliai išpjovė vakuumo kanalą ore, ir plaukas kaip gondola slydo žemyn. Spindėjo svogūnėlis kaip kilis. Galandosi peiliai, saulės spinduliai. Kaitri liepos diena, mes, išpjauti iš oro, susitikom. Tu pasiūlei papusryčiauti. Nustebau. Buvome išsiskyre, tuomet tu sakei myliu, o aš tvirtinau atskirai abiem bus geriau. Bet sutikau. Peiliai slinko mūsų formomis, kai pusryčiavome tavo balkone. Paskui nukritome kaip išpjovos iš faneros ant ežero kranto, pusryčius pratęsėme visai dienai. Ieškojome atokesnės vietos, tu viena koja įklimpai iki kelių į purvą, juokėmės, gal net išsigandau, bet purvas greit nudžiūvo ir nubyrėjo. Plaukiojome, stebėjome žmones, nepamenu, ką kalbėjome. Pamenu, ko nekalbėjau: tu pamiršai man pasakyti, kad nuo šiol kiekvieną metų laiką turėsiu išgyventi iš naujo – be tavęs, kur tavo pirštai, nuolat šlančios galūnės, tik lūpomis užčiuopiamos pirštų pagalvėlių įlomėlės, kur kaupiasi mano seilės, ar, paėmus mėginį – dabar, – vis dar rasčiau savo DNR ledonešį siaurose pirštų vagose, vis dar plauktų mano seilės, mano bučinio seilės, tavo pirštų pagalvėlėse, – dabar – kai išgyvenau tik du šimtus metų, tik du dešimtmečius, tik dvejus metus, tik du metų laikus, tik dvi dienas, tik dvi minutes, tik dvi akimirkas be tavęs, nes užverčiau duris, o juk buvo vakar, kai gulėjau prie tavo pėdų ir tryniau pečius pušų aromatu, nemačiau krūtų, nemačiau bam-

bos duobutės, per stuburkaulį slinko mano pirštų pagalvėlės, o tu, pakreipusi galvą, šnairavai viena atmerkta akimi. Ašmenys mane kliudė bent tris kartus, nesiskundžiau, gal ir tave kliudė, gaudyti deguonį vakuume sunku, išpjautiems iš oro vaikščioti klampu, jautėmės kaip tavo blauzda, įklimpusi į purvą. Nežinai, kokius kanalus tau irtis išpjauna saulė. Pietavome, miestas buvo cypiančiai tuščias, gal cypė peiliai, o kavinėje kiurksojo tik vienas kitas žmogus, regis, tikinome vienas kitą, kad viskas bus gerai, žiūrėjome vienas į kitą kaip iš skirtingų gondolų, kurios jau prasilenkė ir nežino, kaip grįžti prieš srovę. Prieš gondolų eismą, nors išpjaustė tik mus du. Galop apsiverkiau. Tu nesu-pratai. Arba supratai, arba yreisi tolyn tylą. Vieninteliu savo irklu išpjaustytame kanale. Turėjau šitą išpjaustyti. Pjaustausi kaip išmanau. Tik pameistrys esu, ne itin talentingas. Galbūt, kai išsipjaustysiu ir liksiu tik išdžiūvusių kanalų labirintas, nebemylėsiu tavęs. Bet ir aš jau būsiu tik nukritęs plaukas.

Kad iš tikrųjų esu kilęs iš šitos imperijos be sekso, kad paveldėjau visus blogiausius jos kompleksus, vadintus dorove, pajusdavau kiekvienąkart, kai pasimasturbavęs dėbsodavau į saujoje skystėjančią balzganą sėklą ir kamuodavausi sle-giamas kaltės jausmo. Vienintelis tariamas sekso vadovėlis, kurį aptikau tėvų *sekretere*, šaltais nervais dėstė apie mas-turbacijos žalą, ypač bręstančiam organizmui. Netgi mūsų kiemo įvairiatautėje ir įvairiažanrėje publikoje klaidžiojo grėsmingi perspėjimai neišeikvoti visos potencijos paauglystėje, nes, esą, jos kiekis kiekvienam duotas – kieno duotas? gamtos duotas? partijos duotas? Dievo duotas? – ribotas, ir neapgalvotas malonumų vaikymasis ankstyvuojų gyve-nimo periodu neišvengiamai nublokš į niūrią ir nuobodžią

antrąją gyvenimo pusę be lytinio susijaudinimo. Tarp pirštų varvant ir ant parketo tykstant sėklos skysčiui, įsivaizduodavau slogų savo likimą, nes atsisakyti malonumo – bent dienai – neturėjau valios.

Kad esu biseksualus, sužinojau dvidešimt penkerių. Vėlokai: į troleibusą per priekines duris įlipo pora metų jaunesnis vyras ir, iškėlęs rankas kaip orangutangas, pasikabino ant viršutinių turėklų. Šnairavo į kitus keleivius laisvai, akiplėšiškai, atsainiai. Lyg būtų šio viešojo transporto savininkas, vertinantis, kiek į jo kišenę sukapsės litų. Troleibusas tolygiai riedėjo stoties link, pajutau lengvą pykinimą. Norėjau, kad pykintų. Dirginimas pasklido po visą krūtinę – tarsi būčiau galėjęs vėmti ne iš skrandžio, o iš plaučių. Norėjau galvoti, kad mane suerzino įlipusio vyro elgesys. Bet taip nebuvo. Priešingai – mane patraukė toks įžūlus laisvės apsiareiškimas. Ir netgi ne tai. Visai ne tai. Ne tai buvo tokio jausmo priežastis. Man buvo visai nusispjauti į jo elgesį – jo kūno, jo atviro, piktdžiugiškai nuogo kūno tiesiog buvo per daug: mūvėjo glaudžius šortus virš kelių, vilkėjo trumparankovius marškinėlius plačia apykakle, o į viršų iškeltos rankos atvėrė odos lopinėlių ties bamba – beplauke, sekliu duobute. Ant kairiojo dilbio švytavo smulki tatuiruotė – ant šakos tupintis paukštis. Žiūrėti nežiūrint, kvėpuoti nekvėpuojant, girdėti negirdint, mirksėti nemirksint, kalbėti nekalbant – vienu ypu staiga prisimeni savo biologines ir socialines funkcijas, kurias visą gyvenimą atlieki nesąmoningai, bet nelemtą akimirką jos primena save, ir tu apmiršti suglumęs, kurią iš jų reikėtų atlikti pirmiausiai? Jis nesislapstydamas nužiūrinėjo visus keleivius, ir tokia jo elgesyje nebūtum galėjęs išskaityti nieko kito, tik primityvų patinišką poreikį valdyti situaciją, bet jo žvilgsnis,

aprėpdamas perimetrą, lyg tyčia praslysdavo pro mane. Jeigu ką nors suprantu apie žmogiškąją prigimtį, ši pirmykštė teritorijos kontrolės scena buvo skirta tam, kad mane išskirtų. Ir tai mane išgąsdino – išgąsdino, kad pasijutau laimingas tiek, kiek laimės gali suteikti nepažįstamas vyras puspilniame troleibuse, besivelkančiame į stotį. Priešpaskutinėje stotelėje, t. y. „Gėlių“, jis susiruošė išlipti. Nedvejojau, regis, nedvejojau – išsėdėjau iki paskutinės akimirkos, bet, prieš pat užsiveriant durims, iššokau paskui. Jis kirto gatvę ir pasileido Halės turgaus link. Sekiau pavymui. Septynių ar aštuonių žingsnių atstumu kirtome dar vieną gatvę, pasukome į kairę ir atsidūrėme valkatų, prostitučių, narkomanų ir smulkių vagišių nutupėtoje gatvėje. Jis nė sykio neatsigręžė, bet turėjo mane pastebėti ar nujausti. Už keliasdešimties metrų įsmuko į gilią margaspalvio pastato gerklę tarp kirpyklos ir kepyklėlės, todėl paspartinau žingsnį iki risčios ir pasivijęs tarpuvertės prieblandoje grybštelėjau jam per petį. Jis atsisuko, nusišypojo, bet atrodė nustebęs. Kodėl nesustojai, paklausiau. Jis šypojojosi, bet neatsakė. Kodėl vertei tave vytis, pakartojau griežčiau, nors neturėjau jokios teisės reikšti savo priekaištų nepažįstamam žmogui. Jis skėstelėjo rankomis, tačiau toliau primygtinai tylėjo. Kodėl turėjau lėkti paskui kaip šunytis? – akivaizdžiai pyktelėjau. Jis suprato: vieną ranką uždėjo man ant peties, o kita – toliau taip pat besišypsodamas – pabaksnojo į lūpas ir pakratė galvą. Jis buvo nebylys.

Masturbacija yra civilizacijos išradimas arba šalutinis produktas, išrastas šalutinis produktas, priešinimosi gamtai skaistybe epifenomenas. Masturbacija yra lyg ekologiškas seksas, pasitenkinimas be negrįžtamų padarinių, malonumas be žalingos intervencijos. „Išsaugokime skaistybę!“ skamba

lyg „Išsaugokime Amazonės miškus!“. Sulaukęs šešiolikos, buvau tapęs užkietėjusiu ekologu, išsaugojusiu šimtus hektarų medžių. Tų metų sausį prisimenu kaip laiką, kupiną nerimo ir didelės įtampos mūsų šeimoje. Aš tada labiausiai kovojau su savo mutuojančiu kūnu, ir išorinis pasaulis – dabar pasakyčiau: net tokiomis aplinkybėmis – mažai terūpėjo. Tačiau nerimas ir įtampa buvo susiję su šituo išoriniu pasauliu, su politika, su agresija, su dvesiančio gyvulio nedvesiančiais instinktais. Tėvas trečią ar ketvirtą dieną nesirodė namuose, o motina susikrimtusiu veidu kartojo nežinanti, *kurioje jis pusėje*. Man tikrai mažai rūpėjo abi pusės, bet nerimas ir įtampa neišvengiamai įsisunkė ir į mane. Motina visą naktį nemiegojo, ir, protarpiais prabusdamas, girdėjau miegamajame tarškančią radiją. Kai ryte pakirdau ir nusliūkinau į vonios kambarį, ji buvo išėjusi į parduotuvę. Jaučiausi prislėgtas išorinio pasaulio, kuris prieš mano valią kišosi ir trukdė bjauri, bet tokią savą kovą su kūnu. Teturėjau vieną būdą atmesti išorinį pasaulį, ir jam atmesti mes visuomet trumpam tapdavome sąjungininkais su kūnu – masturbavausi. Rytinė masturbacija stovint vonios kambarėje ant šaltų plytelių yra viena sunkiausiai įgyvendinamų užduočių net jaunam organizmui. Regis, užtrukau ir panirau iš naujo į pusiaumiegos būseną. Neišgirdau, kaip grįžo motina, kaip trepsėjo po kambarius, kol galiausiai girksstelėjo vonios kambario rankena, ir išvydau ją tarpduryje. Ir ji išvydo mane, gniaužiantį savo lytį. Ji privalėjo lyg nepastebėjusi pradingti, bet nepradingo, priešingai – nepaisydama mano akivaizdaus sutrikimo, ji priartėjo ir, kelias sekundes stebeilėjusi tokiu žvilgsniu, tarsi nebūtų supratusi, ką aš daręs, tarė *gatvėmis važinėja tankai*, apsikabino mane ir pravirko.

Iki jo nežinojau, kad vyrai gali mylėtis veidu į veidą. Kad vyrai šitaip saldžiai išsidalija visas biologines priedermes, be žodžių atmeta, o iš tikrųjų tolygiai tarp savo kūnų paskirsto visus socialinius ir kultūrinius vaidmenis, kad grubios rankos susiduria su grubiomis rankomis, nekantrūs bučiniai – su nekantriais bučiniiais, nešvankūs troškimai – su nešvankiais troškimais, brutali jėga – su brutalia jėga, trapus alsavimas – su trapiu alsavimu, įraudęs veidas – su įraudusiu veidu, su mano perkreiptu, priblokštu, apkerėtu veidu. Fiziologinė demokratija, kurios vyras negali padovanoti moteriai ir moteris – vyrui. Su moterimi niekada taip nenutikdavo: paimta į jo ranką mano lytis pradėdavo taip stipriai tvinkčioti, lyg spurdėtų iš lizdo iškritęs paukštukas. Jis glostydamas ją nuramindavo, suteikdavo saugumą, pažadėdavo globą. Su moterimis mylėdavausi garsiai: ne tik ji, bet ir aš pasileisdavau dejuoti. Su juo – nebyliai, jis tik kartais išleisdavo garsą, panašų į traškesį elektros lizde. Nuo pirmojo prisilietimo pajutau, kad tarp kūniškos meilės su moterimi ir kūniškos meilės su vyru yra kažkas esmiškai kitoniško, ir ne skirtingi partneriai lėmė šį skirtumą, o kažkas daug subtilesnio, pavoingesnio, apgaulingai plaukiančio paviršiumi. Ar tai tik skirtinga kūnų sandara, skirtingai kviečiančios lytys, tos pačios gamtos skirtingi veidai, ar kažkas kita, to nepajėgiau suprasti, bet pats skirtumas tarp dviejų lyčių – ryškiausiai patiriamas tik vieną meilės išpuolį sekant kitam – man teikė didžiausią malonumą. Susipažinęs su vyru ir paklusęs savo kūno jėgai, neatsisakiau moters, neat-sisakiau jos kaip kūnų monarchijos, kurioje karūna keliauja iš valdovo rankų į valdovės rankas ir atgal, bet niekada neiškyla pavojus pačiai karalystei. Neištikimybės sukurta kūnų komparatyvistika, lyčių komparatyvistika mane labiausiai baugino

suteikiamu pasitenkinimu. Ne jis ir ne ji, o skirtumas tarp jų tapo palaimos viršūne. Tai, kas su manimi įvyko, pavadinti spontanišku elgesiu atrodė kvaila, taip negalėjo būti: tapti neištikimu moteriai, kurią mylėjau, permiegoti su kitu žmogumi, vyru, ir dar nebyliu, turėjau rasti sau paaiškinimą, jis glūdėjo kažkur šalia, tikrai jį jčiau. Bet neradau. Ar dėl to, kad paaiškinimas buvo toks pats nebylus, kaip meilužis, snūduriuojantis ant mano peties? Vyriško skruosto karštis. Bežadis, bet nieko neišsiskiriantis (neatskiriamas). Keista, bet gėdos nejčiau. Gal todėl, kad paaiškinimo neradau, o gal dėl to, kad paaiškinimo neieškojau.

Nors kai gerai pagalvoji, gal ir patys sovietiniai žmonės buvo patikėję gyveną imperijoje be sekso. Galbūt Andropovo ar Černenkos laikais jie iš tikrųjų jautėsi pavirtę androginais, o gal net hermafroditais, kurie su nuostaba stebi atsirandančius naujus imperijos gyventojus ir su nemažesne nuostaba klausiančius, kas jie ir kodėl jie nori šitoje imperijoje gyventi? Apie sovietinių žmonių belytiškumą liudytų mano vaikystės prisiminimai: išėjęs iš vonios kambario mano tėvas po namus slampinėdavo nuogut nuogutėlis, ir pas mane atbėgdavusi sesuo šnibždėdavo, kad *tėčiui vėl maskatuojasi agurkas*, motina taip pat ilgai nepaisė lyčių skirtumų ir kiekvieną sekmadienį, švaros dieną, ateidavo nutrinti man nugaros, todėl patyriau nemenką traumą, kai eilinį sekmadienį, iš svetainėje įjungto televizoriaus ataidint ugingam Gorbačiovo balsui, motina, užuot kaip visada be ceremonijų įėjusi į vonios kambarį, pabaladojo ir dusliai įspėjo *užsidedk triusikus*, apskritai jie auklėjo savo vaikus tokia androginiška ar hermafroditiška dvasia, kad mums su

seserimi didžiausia pramoga buvo tapusios bendros maudy-
nės žalžanai emaliuotoje vonioje.

*Jei moteriai nuoširdžiai sakydavau ją mylįs, nepaisant visos komparatyvistikos teikiamos palaimos, turėjau ją palikti, ir ne tiek todėl, kad iškaudinti ją išpažintimi būtų buvę mažiau sunku nei tęsti dvilypi kūnišką malonumą, kiek todėl, kad turėjau išsaugoti viltį prieš save patį, kad tuos žodžius jai tardavau iš tikrųjų nuoširdžiai. Turėjome su moterimi išsiskirti – nebuvo kitos išeities. Vos prabudęs atsigręžiau į ją, ir ji nieko nesuprato. Nenorėjo suprasti. Kalbėjau griežtai, beveik agresyviai, vyliausi, kad tai padės sukelti jos neapykantą man. O ji elgėsi prognozuojamai, bet tai nė kiek negelbėjo – atspiriti nepajėgiau. Ji ėmė proverksmiai maldauti dar kartą – šitą paskutinį, ką tau reiškia – pasimylėti, ir spiriamas skyrybų baimės sukeliama troškimo apgauti save, neatsilaikiau ir tuoj išvydau, kad jai prasidėjusios mėnesinės, pati pradžia, pats įnirtingiausias, pats siautulingiausias kraujas, bet ji ramino, ne, ne ramino, tiesiog išūliai reikalavo to nepaisyti, imti ją, draskyti ją, kaip maitvanagiui svaigti nuo kraujo kvapo, pulti žemyn, laižyti šleikščiai kartu skystį jai tarp šlaunų, nepaisyti jos ašarų, negirdėti keiksmų... Kai pabaigusi darbus ji nusi-
leisdavo Taurakalniu ir lūkuriuodavo ant sankryžos kampo, visada galvodavau apie žuvėdrą, tupinčią ant nutrešusio tilto kuoro sūriame jūros vandenyje. Tai vaikystės kadras iš Palan-
gos. Jį nuolat man iš atminties ištraukdavo mūsų sutartoje vietoje stypsanti moteris. Gerai pagalvojus, netgi jos dejones galėčiau prilyginti žuvėdros klyksmui – lyg plėšomas audinys, uždengęs nuo mūsų anapusybę. Kiek sutrikęs dėbojau į jos suglamžytus naktinius marškinius: ant tamsiai mėlyno šilko*

išsiliejusi sėkla atrodė kaip žuvėdros ant grindinio ištėkštos išmatos. Nemažiau sutrikusi mano lytis uždususi gaudė orą pro vyšninio kraujo glaistą.

Jeigu yra imperija, turi būti ir barbarai, stūgaujantys už vartų. Įsivaizduokite barbarus, įsiveržiančius į imperiją be sekso. Svetimų moterų ištroškę barbarų kariai siaubia miestą ir griebia vietines moteris, atsiveriančias prieš jų paklaikusias akis kaip nenusakomi švytintys skaisčiaodžiai fantazmai – vyrų egoizmo nenučiupinėti, kruopščiai išpuoselėti, materijos rezignacijai pasidavę kūnai. Moterys, žinoma, klykia apimtos siaubo, bet klykia gal net labiau iš nuostabos: ką jie daro? ką sužvėrėję barbarai daro su jų kūnais? ar tai vienaragiai, nešantys dievų prakeiksmą? ar tai iš pragaro gelmių ištremtos pabaisos, siurbančios moterų sielas? o gal tai pati mirtis, įeinanti į jų kūnus? Ir ką galvoja mūsų pralaimėję ir tarp ugnies šuorų mirštantys vyrai? Ar regimas vaizdinys atima iš jų norą gyventi? Ar jie pradeda gailėtis, iš tiesų negyvenę? Ar tą akimirką sugriūtų visos skaisčiosios civilizacijos pamatai, ar plyštų dangus ir apsipiltų, kaip banaliuose romanuose, krauju?

Jo įprotis ar pomėgis palikti duris nerakintas varė mane į nevilį. Bohemiškoms tradicijoms Stoties rajone vietos nebuvo, bet jis šito nesuprato, nenorėjo suprasti. Negirdėjo – visomis prasmėmis. Net labiau siutino tai, kad neužrakintų durų politiką, kuria norėjo pabrėžti savo laisvą, nepasakytum – palaidą – gyvenimą, jis teisino tuo, kad negalįs išgirsti, kai kas nors skambina ar baladoja į duris. Nebylumą jis suprato kaip jam duotą ženklą gyventi čia ir dabar nesuvaržytą, nerūpes-

tingą, neįpareigotą gyvenimą, kurio saugumu pasirūpins tas, kas siuntė tą ženklą. Niekada neklausiau jo nuomonės, kas tokį neįprastą, netgi žiaurų ženklą galėjo siųsti. Jis greičiausiai būtų pateikęs vieną iš savo ekscentriškų (jo požiūriu), o iš tiesų paikų (mano požiūriu) paaiškinimų, kurių užginčyti negalėjai dėl paprastos priežasties, kad jiems nuo pirmo iki paskutinio sakinio trūko elementarios logikos ir nuoseklumo. Tuo jis gyveno – logikos įtrūkiams, nebylumui į gyvenimo nurodymus. Apie tai mes daug diskutuodavome, tam jis buvo suradęs paprastą, bet genialų sprendimą – nuosavą tabula rasa: jo nedideliame vieno kambario bute šalia lovos ant trijų metalinių kojų stovėjo stačiakampė balta, kiek numozota rašymo lenta, ant kurios apatinio krašto gulėjo padėti du rašikliai – mėlynas ir žalias. Mėlynas priklausė jam, žalias – visiems kitiems. Jis didžiavosi šita lenta, tabula rasa, atseit, skirtingai nei kitų žmonių gyvenimuose, jo naujas pokalbis visada prasidėdavo nuo absoliutaus nulio, nuo švariai nuvalyto paviršiaus, todėl į bendravimą su kitais žmonėmis neatsivelka praeities nuoskaudos ir jis galįs išsaugoti tobulą ryšį su kitais. Tąsyk laisvai įėjęs į jo butą, radau kambarį tuščią, tik iš vonios pro plyšį apačioje sklido šviesa, todėl kaip tik pasukau prie lentos, norėdamas užrašyti kažkokį klausimą. Bet sustingau – ant grindinio pasklidai telkšojo kraujo dėmės. Mane nukrėtė išgąstis: kraujo pėdsakai vedė į vonios kambarį. Įlėkiau ten ir radau jį sukniubusį ant uždengto klozeto. Jo burnos vietoje žiojėjo tamsiai raudona skylė, po kojomis ant plytelių rinkosi vyšninio skysčio bala. Pripuoliau prie jo ir suklupeš ėmiau kamantinėti – kas tai padarė? kas taip su tavim pasielgė? – visai pamiršęs jo negalią atsakyti, jo negalią pasakyti bet ką. Jo žvilgsnis liko apatiškas, netikėtai šaltas mano susijaudinimui, ir aš troškau jį pažadinti: negy-

venk šitame rajone, prašau tavęs, pažadėk man dingti iš čia, *atrodo, maldavau kažko panašaus. Tada vienintelį kartą jutau jam ne geismą, o gailestį, atjautą, kaltės, nerimo ir praradimo baimės mišinį, kažką panašaus, ką paprastai vadiname meile. Jis ne kartą tikino, kad gyvenimas stoties rajone atitinka, anot ant tabula rasa užrašytų žodžių, jo dvasinę struktūrą. Gatvinė meilė, purvas, fizinė grėsmė, apgavystės, nuolatinė migruojančių žmonių kaita, Švenčiausioji mergelė Marija – viskas kartu, viskas aplink jį, viskas neatsiejama, jis – taip pat. Aš jam priekaištaudavau, kad jis per daug skaito Jeano Genet, jis šypsodavosi, bet nepalikdavo jokio atsako ant lentos. Dabar jo užsispyręs avantiūrizmas varvėjo iš subjauros burnos, kuriai aš karštligiškai bučiavau, negalvodamas, ar jam nesukeliu daugiau skausmo. Jis liko apmiręs, nejautrus mano išgąsčiui, todėl atsitokėjau ir ėmiau ieškoti ko nors, kuo galėčiau jam padėti, pirmiausiai – bent servetelių. Ir tada pagaliau atkreipiau dėmesį į greta kūpsančią kriauklę, ant kurios briaunos gulėjo krauju permirkęs skutimosi peiliukas. Mane nusmelkė nerimas: iš kur jis galėjo sužinoti, kad moters aš nepaliksiu?*

Beje, jei būtume preciziški, mano pirmojo karto jokių būdu negalėtume palaikyti neginčijamu sekso buvimo įrodymu, nors Sovietų Sąjunga, kaip minėjau, jau dulko savo griuvėsiuose. Mano pirmoji *rimta moteris*, su kuria tikėjaisi peržengti visus malonumų slenksčius, laikėsi visų blogiausių dorovės tradicijų, todėl pirmąjį kartą, siekiant neužgauti jos taurių jausmų ir nesubjauroti mergaitiškai išpuoselėto vaizdinio, *kaip iš tikrųjų* tai turi įvykti, teko ne vieną sykį atidėti. Mano galvoje užvirė tikras pragaras, kuris ypač sukildavo naktimis, kai aš jau nesapnuodavau, bet matydavau

kuo tikriausius regėjimus, ir, kai pagaliau atėjo tas lemtin-
gas momentas, kai prieš save išvydau lengvai virpančią jau-
ną nuogą moterį, man įvyko pirmas kartas su moterimi,
bet be jos. Mano tėvų sekretere rastame sekso vadovyje
ši dviprasmiška situacija buvo apibūdinta kaip priešlaikinė
ejakuliacija.

*Vienas iš retų penktadienių, kai mes su moterimi likome jos
namuose, užuot trūniję kokiame plikbaryje. Todėl šeštadienį
prabudome gana anksti, prabudome nevienodai: moteris, net
išmiegojusi dešimt ar vienuolika valandų, visada galėjo vėl at-
kristi į sapnus, o aš, pastatęs akis stulpu, stebėjau, kaip ant
balintų lubų ryškėja dienos šviesa. Už sienos girdėjosi krebž-
desys, pernelyg ankstyvas Manto ir Kristinos porai, be įpras-
to intymumo, todėl nesunkiai padariau išvadą, kad Mantas
nakvojo vienas. Jis grįžo vėliau už mus, mes jau miegojome,
bet būdamas be Kristinos jis nemėgo tįsoti lovoje ir rytais, kaip
šis, nuo ankstyvo meto imdavo bruzdėti. Baladojimas už sienos
netrukus liovėsi, ir Mantas, nepaisydamas jo žingsnių kelia-
mo triukšmo, nukulniavo į vonios kambarį. Jis buvo pasipūtęs,
egocentriškas povas, tipišką mūsų kraštų vyriškos lyties atsto-
vas, toks savimylės standartas, kuris nuo jaunų dienų nesunkiai
veda iš proto moteris, todėl visada turėjo teisę rinktis ir rink-
davosi geriausias iš geriausių. Kaip Kristina. Niekada nesu jo
matęs vonios kambaryje, bet neabejoju, kad, prieš pradėdamas
praustis, jis mažiausiai dešimt ar penkiolika minučių nuogas
stypsodavo prieš veidrodį ir apžiūrinėdavo save. Jis neabejotinai
mylėjo savo kūną, bet spėju, kad, kaip ir visi egocentrikai, ne-
buvo juo iki galo patenkintas, ir ilgas žiūrėjimas į savo atspindį
veidrodyje jam reiškė tos dienos hipnozės seansą, kai išnyksta*

visi kūniški trūkumai, ir jis mintimis išlieja savo tobuląjį aš, tobuląjį aš, kuris jam yra kūnas ir vien tiktai kūnas. Jaunas, nuolat šlifuojamas Manto kūnas – bandžiau įsivaizduoti jo rytinį ritualą, suėmęs į saują savo lytį. Ar jis pats nutukė, kokį didelį protinį darbą jis nuveikdavo per tuos hipnozės seansus, kurie iš pirmo žvilgsnio atrodė ne kas kita, kaip narciziškas mėgavimasis kompleksais? Ar jis liečia save rankomis, ar leidžia po kūną vaikštinėti tik mintims? Ar jis sukiojasi visu kūnu, ar apžiūri save tik iš priekio? Gal jis sustingsta kaip skulptūra, išstatyta jo asmeninių troškimų parodai? Gal jis prisimena vakar dieną, prisimena, kokias moteris sutiko, ir spėlioja, kokį įspūdį joms galėjo palikti? Stuobriškas pasitikėjimas savimi man atrodė atstumiantis, bet dabar suvokimas, kad šitas stuobriškas pasitikėjimas yra neatskiriamas nuo jo kūno, kad Mantas yra iš tų vyrų, kurie tikrai neturi kūno ir sielos dualumo, kad kūnas ir siela jame yra vienas ir tas pats, neprarandant nei vieno, nei kito, manyje žadino tą patį fiziologinės demokratijos ilgesį, nors negalėčiau pasakyti, kad mano buvęs meilužis, be šito pasitikėjimo, būtų turėjęs kitų panašumų į Mantą. Lėtais rankos judesiais grįžau į vyro glėbį – judesiais, atstojusiais prašymą mane paimti. Tikrai neklydau: Mantas jau seniai įlindo į vonios kambarį, bet vandens šniokštimo negirdėti. Jei grįžo be Kristinos, greičiausiai vakar vakarą praleido be jos, vadinas, apsuptas kitų moterų, todėl šįryt galėjo kiekvienos iš jų žvilgsnį išmatuoti ant savo kūno, užsihipnotizuoti pergalemis, kurių nebuvo, bet galėjo būti. Man ne mažiau malonu mąstyti apie savo pergalę: Mantas šią akimirką tikrai negalėtų įsivaizduoti, kad gretimame kambaryje po šiltu užklotu tūnantis kitas vyras atsiduoda jam, o jeigu sužinotų apie mūsų suartėjimą, išgyventų tai kaip didžiausią gyvenime pralaimėjimą, ir ši mintis apie

mus be jo žinios jungiančią paslaptį, kuri teikia malonumą ir jam, ir man, bet kol kas nėra ir negali būti atskleista, artino mane prie svaigios tylios palaimos, kurią šalimais stebėjusi akis pasitiko ištryškusia ašara.